

PAPA FRANJO ZA OBNOVU, PRIJE SVEGA KVALITATIVNU, SVETE GLAZBE I LITURGIJSKOGA PJEVANJA

»Riječ je, s jedne strane, o tome da se sačuva i poštuje bogata i mnogooblična baština... (...) S druge je strane potrebno učiniti kako bi sveta glazba i liturgijsko pjevanje bili potpuno «inkulturirani» u umjetničke i glazbene govore sadašnjosti; da, drugim riječima, umiju utjeloviti i prevesti Božju riječ u pjesme, zvukove, harmonije od kojih će zaigrati srce naših suvremenika«

Možda zato što je propustio prvi veliki koncert u svojem pontifikatu, koji mu je 22. lipnja 2013. ponudio orkestar Talijanske radiotelevizije (RAI), i zbog bijele stolice u sredini dvorane »Nervi« koja je tada ostala napadno prazna; ili zbog uzrečice da isusovci »non rubricant nec cantant«, ne slijede odveć ceremonije niti pjevaju; ili zato što sam sebe smatra netalentiranim za pjevanje – u svakom slučaju neki su iznijeli tezu da papa Franjo nema baš osjećaja za glazbu općenito, a onda ni za liturgijsku glazbu. No sadržaj njegovih intervenata o liturgijskoj glazbi, ili o glazbi općenito, koji i nisu tako malobrojni, ne dopušta takav zaključak.

Ovdje su odabrane dvije prigode u kojima se Papa iscrpnije i sustavnije osvrnuo na liturgijsku glazbu. Prva je audijencija za sudionike međunarodnoga simpozija o 50. obljetnici poslijekoncilске instrukcije »Musicam sacram« iz 1967. godine, koja je i danas *magna karta* liturgijske glazbe, premda je u osamdesetima bilo (neuspjelih) pokušaja da se njezin sadržaj ažurira novim spoznajama nastalim u poslijekoncilskim previranjima. Audijencija je održana 4. ožujka 2017.

Na tragu dokumenta, dajući opći okvir svojim riječima o liturgijskoj glazbi, Sveti je Otac govorio o »punom, svjesnom i djelatnom« dioništvu vjernika na euharistiji te je istaknuo da »istinska svečanost liturgijskoga čina više ovisi o dostojnu i pobožnu obavljanju koje se obazire na

cjelovitost dotičnoga liturgijskoga čina... negoli o vještijem pjevanju i većem sjaju ceremonije«. »Stoga je riječ«, nastavio je Papa, »poglavitito o intenzivnom dioništvu u otajstvu Boga, u «teofaniji» koja se ostvaruje u svakom liturgijskom slavlju u kojem se Gospodin uprisutnjuje posred svojega naroda, koji je pozvan imati stvarno dioništvo u spasenju koje je izvršio umrli i uskrsnuli Krist. Aktivno i svjesno dioništvo jest dakle umijeće da se dubinski uđe u to otajstvo, da mu se pristupi u kontemplaciji, poklonstvu i prihvaćanju, u razabiranjima njegova smisla, što se događa poglavito zahvaljujući smjernoj šutnji i muzikalnosti govora s kojim nam se Gospodin obraća«, rekao je Papa.

Navedene su riječi temelj za sljedeće Papine riječi o »dvostrukom poslanju Crkve« na području liturgijske glazbe, koje otkrivaju jedan od prepoznatljivih gena njegova pontifikata. »Riječ je, s jedne strane, o tome da se sačuva i poštuje bogata i mnogooblična baština naslijeđena iz prošlosti, rabeći je na uravnotežen način u sadašnjosti i izbjegavajući opasnost od nostalgicne ili «arheološke» vizije. S druge je strane potrebno učiniti kako bi sveta glazba i liturgijsko pjevanje bili potpuno «inkulturirani» u umjetničke i glazbene govore sadašnjosti; da, drugim riječima, umiju utjeloviti i prevesti Božju riječ u pjesme, zvukove, harmonije od kojih će zaigrati srce naših suvremenika, stvarajući također prikladno emotivno ozračje

koje će biti u službi vjere te će promicati prihvaćanje i potpuno dioništvo u otajstvu koje se slavi«, rekao je Papa.

»Susret s modernošću i uvođenje govornih jezika« u liturgiju nakon Koncila urodilo je »brojnim problemima«. »Kadgod je prevladala određena osrednjost, površnost i banalnost na štetu ljepote i intenziteta liturgijskih slavlja«, rekao je Papa kako bi pozvao sve koji sudjeluju u stvaranju i izvođenju liturgijske glazbe »na obnovu, prije svega kvalitativnu, svete glazbe i liturgijskoga pjevanja«. Za to je potrebna »adekvatna glazbena formacija, i onih koji se pripravljaju za svećeništvo, u dijalogu s glazbenim tokovima našega vremena, sa stvarnostima različitih kulturnih prostora te u ekumenskoj otvorenosti«, rekao je Sveti Otac u povodu 50. obljetnice instrukcije »Musicam sacram«.

O ulozi skupina koje animiraju liturgijsko pjevanje (»schola cantorum«, zborovi) papa Franjo je iscrpnije govorio na audijenciji za »scholae cantorum« Talijanske udruge »Sveta Cecilija« 28. rujna 2019. Prvu je veliku misao sadašnji papa u toj prigodi »posudio« od jednog svojega prethodnika. »Sv. Pavao VI. želio je da budete obnovljeni i aktivni u glazbi koja se integrira s liturgijom i od nje prima temeljna obilježja. Ne bilo kakva glazba, nego sveta glazba, jer su sveti obredi; opskrbljena plemenitošću umjetnosti, jer Bogu valja dati najbolje;

univerzalna kako bi svi mogli razumjeti i slaviti. Nadasve dobro odmaknuta i različita od glazbe koja se rabi u druge svrhe. I stavio vam je na srce da njegujete »sensus ecclesiae«, razlučivanje glazbe u liturgiji. Govorio je: »Nije sve vrijedno, nije sve dopušteno, nije sve dobro. Ovdje se sveto mora povezati s lijepim u skladnu i pobožnu sintezu.«

Papa je u navedenoj prigodi snažno istaknuo jednu od glavnih uloga »scholae cantorum« u liturgiji. »Stavljam vam na srce da pomažete pjevati čitavomu Božjemu narodu za svjesno i aktivno dioništvo u liturgiji. Ovo je važno: blizina s Božjim narodom.« Svima koji se na ovaj ili onaj način bave svetom glazbom poručio je da ta djelatnost »spada među najljepše stvari koje su Bogu na slavu«.

No »sveta glazba izvršava još jednu ulogu, povezuje kršćansku povijest«. »U liturgiji odjekuju gregorijansko pjevanje, polifonija, pučka glazba, kao i suvremena. Kao da u tom času Boga slave svi prošli i sadašnji naraštaji, svaki sa svojom osjetljivošću. I ne samo to, nego sveta glazba – i glazba općenito – gradi mostove, približava osobe, pa i najudaljenije; ne poznaje granice nacionalnosti, etnije, boje kože, nego sve uključuje u viši oblik govora te uvijek uspijeva dovesti u suglasje osobe i skupine kadgod i vrlo različitih provenijencija«, rekao je također papa Franjo.

Darko Grden

